

Bölüm 2

FARKLI SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDEKİ ÇOCUKLARIN MEKÂN ALGISININ RESİMLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ “SİVAS İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖRNEĞİ”

Mine BARAN¹, F. Demet AYKAL², Meltem ERBAŞ³

Giriş

İnsan-çevre sistemi hem çevrenin insanlardan hem de insanların çevreden etkilendiği karşılıklı bir etkileşim sistemidir. Mekânsal etkileşimin kökeni çocukluk dönemine uzanmaktadır. İnsanın doğumundan ölümüne kadar gerçekleşen bu etkileşim, çevreden gelen uyarıcılarla insanın algısını yönlendirmekte, bireyde tecrübeler oluşturmakta ve hayat boyu insanı etkilemektedir (Aydınlı, 1986; Göregenli, 2010).

Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki çevrelerde yetişen çocukların mekânsal deneyimleri ve buna bağlı olarak da mekân algıları farklılık göstermektedir (Aydınlı, 1986; Göregenli, 2010). Çocuk odaları da çocukların evde deneyimlediği mekânlardır. Bu mekânlar çocukluk döneminde algıda yer edinip, bireyin ileriki yıllarda çevresini değerlendirirken kullanacağı alt yapıyı oluşturmada etkilidir. İleride insanın mekânsal algısı, çocukluğunda karşılaştığı mekânlar ile gelişmektedir. Bu yüzden çocukların yaşamının önemli kısmını geçirdiği bu mekânlar, mekânsal duyularını ve algılarını geliştirebilecek özellikte tasarlanmalıdır. Bu kapsamda, araştırmada, 9-12 yaş arası çocukların mekânsal algısında etkili olan faktörler belirlenerek, çocukların mekânın özelliklerine yönelik tercihleri otaya konulmuştur.

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çocuklar dikkat çekici, keşfedebilecekleri, deneyimleyip geri dönüş alabilecekleri ve içerisinde özgür olabilecekleri çevrelere gereksinim duymaktadırlar (Moore, 1987).

Çalışmada; mekânların farklı sosyo ekonomik düzeydeki 9 -12 yaş grubu çocukların algılarında, çocuk odası mekânıyla ilgili daha çok dikkatlerini çeken, önemsedikleri, mekân algılarında yer eden fiziksel özellikleri ortaya çıkarmak ve çocukların bu mekâna yönelik istek ve tercihlerini saptamak istenmektedir. Böylece çocukların mekânlarla ilişkisi, mekânları algılama şekilleri ve hayallerindeki mekânlarla ilgili farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır.

¹Doç. Dr. Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, mbaran40@gmail.com

²Doç. Dr. Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, demetaykal@gmail.com

³Arş. Gör. Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, meltemerbas@gmail.com

gılama biçimleri anlaşılmaaya çalışılmıştır. Çocukların mekânsal algı gelişimini, içinde bulundukları ortam, çevre ve çoğunlukla deneyimledikleri, kendilerine ait olan mekânların kalitesi önemli bir şekilde etkilemektedir.

Çocukların içinde bulundukları mekânların kalitesi, onların hayallerini ve geleceklerini etkileyebildiği için, mimarlara bu konuda büyük sorumluluklar düşmektedir.

Sonuç olarak; bilinçli bireyler ve bilinçli bir toplum yetiştirmek, çocukluk döneminde sağlanacak bilinçli bilgi birikimi ile mümkün olabilir. İçinde yaşanan mekân ve çevre kapsamında, kullanıcı olarak bireylerin bilinçlenmesi de çocukluk döneminde kazanılacak doğru deneyimler ve birikimler ile sağlanabilecektir. Mimarlık alanı kapsamında, çocukta mekânın algısında farkındalık oluşturarak, mekân algısının gelişimini ve sürecini uygun parametreler üzerinden okumak gerekmektedir. Bu çalışmayla, çocukların mekânlarla ilişkisi, mekânları algılama şekilleri ve hayallerindeki mekânlarla ilgili farkındalık yaratılması beklenmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmada, anket araştırmasına katkı sunan Yük.Lis. Öğrencisi Merve Hızır'a teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Anıktar S., (2008). "*Çocukların Mekan Algısının Gelişmesinde Bilgisayarın Etkisinin Araştırılması*", Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Artur Kazım., (2002). "*Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri*", İkinci Basım. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Burkitt E., Barret M., Davis A., (2003). "Children's Colour Choices for Completing Drawings of Affectively Characterised Topics", *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*, 44 (3).
- Çengelci N.B., (1996). "*Gelişimsel Olarak Kavram ve Kategori Yapılarının İncelenmesi*", Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- Ergün M. ve Özsüer S., (2006). "Vygotsky'nin Yeniden Değerlendirilmesi", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2).
- Güven H. N., (1996). "*Resimde Görsel Algılama*", Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Gürtuna, S. (2003). *Avrupa'da Okul Öncesinde Sanat Eğitimi, Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* (Editör: Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, s.93-98, İstanbul.
- James A., (2001), "*Yeni Çocukluk Sosyolojisinde Sorunlar, Yaklaşımlar ve Pratikler*" (E. Gül Kapçı, Çev.). Onur, B. (Ed.), 3. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi içinde, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Kefeli E., (2009), "*Coğrafya Merkezli Okuma*", Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 4 (1).
- Kırıçoğlu O.T., (2005), "*Sanatta Eğitim-Görmek, Öğrenmek, Yaratmak* (3. Baskı)", Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Onur B., (2005), "*Türkiye'de Çocukluğun Tarihi*", Ankara: İmge Kitabevi.
- Schultz C. N., (1971), "*Existence, Space and Architecture*", New York: Praeger Publishers Inc.
- Senemoğlu N., (2007), "*Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya* (13.Baskı)", Ankara: Gönül Yayıncılık ve Matbaacılık.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2007), "*Megep (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Duygusal Gelişimi*", Ankara.
- Von Meiss P., (1990), "*Elements of Architecture: From Form To Place*", New York:Van Nostrand Reinhold Pub.
- Yavuzer H., (1999). "*Çocuk Psikolojisi* (25. Baskı)", İstanbul: Remzi Kitabevi.